

KRONIKA ROKU 2021

STYCZEŃ

Trwająca od 2020 roku pandemia COVID-19 spowodowała liczne ograniczenia w funkcjonowaniu różnych instytucji, w tym muzeów. W związku z tym w ferie zimowe udostępniliśmy filmy edukacyjne z cyklu „Czerpalnia pomysłów”. Wszyscy, którzy chcieli się nauczyć samodzielnej produkcji kartek papieru, zdobienia przedmiotów metodą chusteczkową lub wykonania ozdobnej miseczki na drobne przekąski, mogli obejrzeć filmiki instruktarzowe. Zostały one zrealizowane przez Muzeum Papiernictwa w ramach projektu „W sieciach dusznickiej papierni” dzięki finansowemu wsparciu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Kultura w sieci” oraz z budżetu Samorządu Województwa Dolnośląskiego. W programie wystąpili pracownicy Muzeum: Karolina Dyjas, Dorota Zielińska-Pytlowany i Jan Bałchan. Zdjęcia wykonał Krzysztof Jankowski.

W styczniu promowaliśmy za pomocą Facebooka i kanału YouTube oglądanie publikowanych przez nas filmów. Między innymi dostępna była interesująca prelekcja Damiana Marciniaka na temat banknotów insurekcji kościuszkowskiej.

Pan Marciniak jest właścicielem Gabinetu Numizmatycznego w Warszawie. Działa na rynku numizmatyki profesjonalnej od 2003 roku. Zajmuje się obiektywnym pośrednictwem w handlu monetami, banknotami i historycznymi papierami wartościowymi. Jest członkiem Stowarzyszenia Numizmatyków Profesjonalnych. Sprzedaż numizmatów prowadzi za pośrednictwem domu aukcyjnego, przez aukcje internetowe, natomiast w siedzibie firmy ma skup gotówkowy i przyjmuje numizmaty na aukcje. Poza tym uczestniczy w giełdach, aukcjach i targach na terenie kraju, jak i za granicą. Jest uznanym na rynku znawcą polskich pieniędzy papierowych i popularyzatorem wiedzy na temat polskich banknotów, którą propaguje na rozmaitych portalach naukowych.

Z początkiem roku ukazała się drukiem *Mapa Zabytków Techniki na Dolnym Śląsku*. Powstała przy wsparciu Marszałka Cezarego Przybylskiego, a projekt zrealizował Wydział Promocji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego. Mapę

przywiózł nam, wizytujący Muzeum Papiernictwa, dyrektor Wydziału Kultury UMWD dr Grzegorz Ćwiertniewicz.

Mapa Zabytków to projekt powstały w 2018 roku jako wspólne przedsięwzięcie Fundacji Ochrony Dziedzictwa Przemysłowego Śląska oraz Dolnośląskiego Urzędu Marszałkowskiego. Na inaugurację wydawnictwa wybrano siedem obiektów-przedstawicieli, które utworzyły nowy Dolnośląski Szlak Zabytków Techniki. Wśród nich znalazł się młyn papierniczy w Dusznikach-Zdroju, jeden z najstarszych zabytków techniki w Polsce i Europie.

Zadaniem projektu jest popularyzacja i promocja dolnośląskiego dziedzictwa przemysłowego. Pomóc w tym mają wydane właśnie drukiem papierowe egzemplarze mapy. Publikacja Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego powstała w trzech wersjach językowych: polskiej, angielskiej i niemieckiej i można ją było nabyć w Muzeum lub pobrać ze strony <https://dolnyslask.travel/>

LUTY

Od pierwszego lutego zostały nieznacznie poluzowane obostrzenia w związku z pandemią COVID-19, dlatego mogliśmy ponownie przyjąć turystów na specjalnych zasadach zwiedzania:

- Należało zadzwonić do nas, aby umówić wizytę i pasujący termin, następnie przyjść punktualnie w tym dniu do Muzeum. Jednorazowo mogło zwiedzać naszą placówkę 10 osób, co pół godziny, obowiązkowo w maseczce zakrywającej nos i usta.
- W celu ograniczenia kontaktów zwiedzających z pracownikami Muzeum nie uruchamialiśmy usługi przewodnickiej. Oferowaliśmy natomiast muzealne audioprzewodniki. Te mobilne urządzenia dezynfekowane były po każdym użyciu i co ważne – za ich wypożyczenie nie pobierane były dodatkowe opłaty. Nasze audioprzewodniki były także dostępne w formie pliku mp3 na telefon lub tablet. Wystarczyło zeskanować przy kasie biletowej QRCODE z linkiem.
- Warsztaty czerpania papieru odbywały się o pełnych godzinach, od wtorku do niedzieli w limicie pięciu osób. Uczestnicy wykonywali kartki z dodatkiem roślin oraz arkusze w kształcie serduszka i głowy misia. Odbyły się także specjalne dwudniowe warsztaty walentynkowe: 13 lutego „Ramka od serca” – zajęcia ozdabiania tekturowych ramek na fotografie, natomiast 14 lutego „Papierowe fantazje” – warsztaty tworzenia kartek walentynkowych. Rozmawialiśmy także o zanikającej tradycji wysyłania listów.

19 lutego otworzyliśmy nową wystawę sztuki papieru – „Maciej Jabłoński. W papierach 20 lat”. Wernisaż odbył się online na muzealnym Facebooku. Podczas otwar-

cia artysta wykonał pokaz tworzenia papierowej twarzy-maski. W roli modelki wystąpiła kuratorka wystawy Beata Dębowska. Ekspozycja dostępna była do września 2021 roku.

MARZEC

11 marca w Muzeum Papiernictwa odbył się koncert online Janusza Cedro (wokal, gitara) i Tomasza Wendta (saksofon). Mogliśmy usłyszeć m.in. przeboje „Czerwonych Gitar”, Czesława Niemena i „Niebiesko-Czarnych”. Wydarzenie było transmitowane bezpłatnie na muzealnym Facebooku.

Na miejsce recitalu wybrano jedno z pomieszczeń dusznickiego młyna papierniczego. Przed 1945 rokiem sala ta pełniła funkcję salonu. Na zielonej, pluszowej kanapie zasiadali ówcześni mieszkańcy papierni, wsłuchując się uważnie w brzmienie postawionego tam fortepianu. Grał na nim senior rodu.

Czasy się zmieniły. Salon zamienił się w salę wystawienniczą Muzeum Papiernictwa, ale 11 marca powróciła do niego muzyka. Zagrał wspaniały duet, w wykonaniu którego usłyszeliśmy największe przeboje polskiej muzyki rozrywkowej lat 60. i 70. ubiegłego wieku. Wśród nich znalazły się „Historia jednej znajomości” i „Autostop” w nowej, jazzowej aranżacji przy akompaniamencie saksofonu.

JANUSZ CEDRO – kompozytor, wokalista, aranżer, reżyser, menadżer i producent muzyczny. Ze sceną artystyczną Wrocławia jest związany od 1978 roku, czyli od chwili powstania zespołu „Spirituals Singers Band”. Po odejściu z „SSB” realizował swoje projekty: „Janusz Cedro live in Concert” oraz „Janusz Cedro and the Band”. Z formacjami, w których śpiewał, wziął udział w najważniejszych festiwalach jazzowych w Polsce i w Europie. W 2000 roku w Klubie Jazzowym „Rura” Janusz Cedro zagrał pożegnalny koncert. W czerwcu 2017 roku powrócił na scenę z nowym projektem „Janusz Cedro – solo” i recitalem „Najpiękniejsze piosenki świata, czyli polskie przeboje muzyki rozrywkowej lat 60. i 70.”. Od czterech lat koncertuje we Wrocławiu, na Dolnym Śląsku i w Polsce... zawsze przy pełnej widowni.

dr TOMASZ WENDT – kompozytor i saksofonista jazzowy. Laureat wielu nagród i wyróżnień, m.in. I nagrody na VII Międzynarodowym Konkursie Improwizacji Jazzowej 2015 w Katowicach i II nagrody zespołowej na Festiwalu Jazzowym w Getxo (Hiszpania). W 2017 roku Tomasz Wendt odebrał statuetkę za fonograficzny debiut roku w muzyce jazzowej. W 2020 roku Polskie Stowarzyszenie Jazzowe zgłosiło artystę do nagrody „Koryfeusz Muzyki Polskiej 2020” w kategorii „Odkrycie Roku”.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z 17 marca 2021 roku nasze Muzeum – podobnie jak inne tego typu placówki w Polsce – zostało zamknięte dla turystów. W czasie lockdownu działaliśmy jednakże w sieci, zapraszając do śledzenia naszych aktywności na Facebooku.

KWIECIEŃ

Od 9 kwietnia z powodu braku możliwości udostępnienia turystom wewnątrz naszego młyna papierniczego zaproponowaliśmy alternatywne zwiedzanie pod hasłem: „Papiernia od podwórka”. Niewielka opłata w wysokości 5 zł upoważniała gości do wysłuchania ok. 20-minutowej opowieści o dusznickim młynie papierniczym, z omówieniem jego wyjątkowej architektury oraz z uwzględnieniem wielu ciekawostek.

Zgodnie z wymogami bezpieczeństwa na każdą określoną godzinę Muzeum przyjmowało po uprzedniej rezerwacji telefonicznej maksymalnie 5 osób (preferowaliśmy zwiedzanie rodzinne), z których każda musiała posiadać maseczkę ochronną, jak również proszona była o zachowanie dystansu względem prowadzącego oraz innych uczestników zwiedzania.

Na początku kwietnia ekipa programu „Ziarno” nagrywała u nas materiał na temat rękodzielniczej produkcji papieru. Odcinek ten został wyemitowany 18 kwietnia o godzinie 9.30 na kanale TVP ABC.

16 kwietnia zmarł Hubert Jarmułowicz, człowiek przez całe życie zawodowe związany z przemysłem papierniczym i naszym Muzeum.

Pogrzeb odbył się 23 kwietnia o godz. 10.30 w Gdańsku na cmentarzu Łostowickim. Losy Muzeum Papiernictwa w Dusznikach-Zdroju dwukrotnie splotły się z drogą życiową Huberta Jarmułowicza. Po raz pierwszy ponad 50 lat temu, gdy tworzono tę placówkę. Pan Jarmułowicz był od 1965 roku dyrektorem ds. ekonomicznych Bardeckich Zakładów Celulozowo-Papierniczych, a od 1971 roku dyrektorem naczelnym tego przedsiębiorstwa. To właśnie Bardeckim Zakładom podporządkowano zabytkowy młyn papierniczy, a Pan Dyrektor podejmował decyzje dotyczące tworzonego Muzeum oraz wspierał pierwszych kierowników placówki: Jana Michała Kowalskiego i Władysława Kazimierczaka.

W 2000 roku Hubert Jarmułowicz odnowił współpracę z Muzeum. Z jego inicjatywy i przy jego pomocy pracownicy Muzeum pod kierownictwem dyr. Bożeny Schweizer-Makowskiej przygotowali wystawę „Dzieje papiernictwa”, która została zaprezentowana na Zamku w Kwidzynie, a w 2006 roku rozpoczęła wędrowkę po innych polskich muzeach. Pan Hubert zgodził się wspierać nas jako członek Rady Muzeum Papiernictwa, którym był nieprzerwanie od 2005 do 2018 roku. Wykazał wielką pomoc w odtwarzaniu dziejów placówki z czasów jej tworzenia oraz wspierał w kontaktach z zarządem firmy International Paper Kwidzyn.

Za zasługi dla Muzeum Papiernictwa w 2008 roku Hubert Jarmułowicz został wyróżniony przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego odznaką honorową „Zasłużony dla Kultury Polskiej”. W 2019 roku, dziękując za wieloletnią pomoc, nasza instytucja przyznała mu tytuł *Honorowego Kustosza Muzeum Papiernictwa*.

W kwietniu na antenie Radia Wrocław można było usłyszeć o wytwarzanym w Muzeum Papiernictwa w Dusznikach-Zdroju papierze z oryginalnego surowca w postaci odchodów słonia, które są dostarczane przez wrocławskie zoo. W papierni są one płukane, by nie miały przykrego zapachu, następnie suszone i po dodaniu wody mielone z celulozą.

Po przelaniu masy papierniczej do kadzi czerpalnej tworzone są za pomocą form kolejne arkusze papieru słoniowego. Wysycha on samoistnie na specjalnych siatkach (czyli suszarkach), a następnie poddawany jest procesowi gładzenia. Produkt można zobaczyć w Muzeum, a chętni mogą go kupić w muzealnym sklepiku.

Od września 2012 roku do kwietnia 2021 roku wrocławskie słonie Toto i Birma wyprodukowały z pomocą Muzeum 15 595 arkuszy formatu A5!

MAJ

8 maja został udostępniony do sprzedaży niepowtarzalny banknot „0 Euro Souvenir” z widokiem dusznickiego młyna papierniczego. Sprzedaż banknotu rozpoczęła się o godzinie 9.00 w muzealnym sklepie internetowym papieryczerpane.pl oraz o godzinie 10.00 w sklepie stacjonarnym przy Muzeum.

Zapoczątkowany w 2015 roku projekt „Euro Souvenir” zjednął sobie wielu sympatyków wśród turystów oraz kolekcjonerów. Jego celem jest promowanie wiedzy o dziedzictwie kulturowym. Jakość banknotów o nominale 0 euro jest porównywalna do jakości banknotów obiegowych – są wyprodukowane w 100% z bawełny, mają liczne zabezpieczenia, m.in. mikrodruk, hologram oraz elementy widoczne w świetle UV. Banknoty z widokiem dusznickiego młyna zostały wyemitowane w nakładzie limitowanym 5000 sztuk. Powstały w wytwórni papierów wartościowych Oberthur Technologies w Paryżu, która drukuje także banknoty będące prawnym środkiem płatniczym w krajach strefy euro.

Autorką motywu graficznego znajdującego się na tej wyjątkowej pamiętce z Muzeum Papiernictwa jest artystka, pisarka, projektantka monet Roussanka Alexandrova-Nowakowska.

Banknot „0 Euro Souvenir” dostępny był w sklepie internetowym w 5 wariantach (w związku z ogromnym zainteresowaniem numizmatem musieliśmy wprowadzić limity sprzedaży):

Pojedynczy banknot kolekcjonerski „0 Euro Souvenir” (cena – 20 zł; limit jednorazowego zakupu – 10 szt.)

Pojedynczy banknot kolekcjonerski „0 Euro Anniversary Edition” (cena – 20 zł; limit jednorazowego zakupu – 1 szt.)

Banknot kolekcjonerski „0 Euro Souvenir” w pamiątkowym blistrze (cena – 100 zł; limit jednorazowego zakupu – 1 szt.)

Dwa banknoty „0 Euro Souvenir” w etui z papieru czerpanego – jeden w wersji standardowej oraz jeden w wersji Anniversary (cena – 200 zł; limit jednorazowego zakupu – maksymalnie 5 szt.)

Dwa banknoty „0 Euro Souvenir” w etui z papieru czerpanego – jeden w wersji standardowej oraz jeden w wersji Gold ze złożonym wizerunkiem świętego Piotra z kluczem (cena – 200 zł; limit jednorazowego zakupu – maksymalnie 5 szt.)

W sklepie stacjonarnym banknot dostępny był w 2 wariantach:

Pojedynczy banknot kolekcjonerski „0 Euro Souvenir” (cena – 20 zł; limit jednorazowego zakupu – 10 szt.)

Pojedynczy banknot kolekcjonerski „0 Euro Anniversary Edition” (cena – 20 zł; limit jednorazowego zakupu – 1 szt.)

W sobotę, 15 maja o godz. 20.00, w ramach „Nocy Muzeów” nasza instytucja zorganizowała wydarzenie online transmitowane na muzealnym Facebooku. Podczas spotkania poruszono trzy tematy. Dyrektor Muzeum Papiernictwa Maciej Szymczyk zdradził tajemnice dusznickich banknotów zastępczych, których setna rocznica wydania przypada na 1 czerwca 2021 roku. O tym, czy można być biednym milionerem, opowiadał Jan Bałchan – kierownik Działu Papiernictwa, kurator licznych wystaw poświęconych tematyce pieniądza. W świat zabytkowych komnat dusznickich papierników, ozdobionych niespotykanymi ściennymi malowidłami, zabrała nas Karolina Dyjas, kustosz Muzeum Papiernictwa.

Spotkanie prowadziła Joanna Lamparska – dziennikarka, pisarka, podróżniczka. Uczestnicy spotkania mogli wziąć udział w konkursie. Nagrodą dla zwycięzcy był banknot z widokiem dusznickiego młyna papierniczego „0 Euro Souvenir” w pamiątkowym blistrze.

Wystawa wędrująca „Z papierem przez dwa tysiąclecia” trafiła w maju do Muzeum Południowego Podlasia w Białej Podlaskiej. Jej wernisaż odbył się w sobotę, 15 maja o godzinie 17.30, inaugurując tamtejszą „Noc Muzeów”. Gości przywitał dyrektor placówki Rafał Izbiński, a „Noc Muzeów” otworzył prezydent Białej Podlaskiej Michał Litwiniuk. Potem było kuratorskie oprowadzanie po nowo otwartych ekspozycjach, transmitowane w serwisie Facebook. Wystawę „Z papierem przez dwa tysiąclecia” zaprezentował Marcin Wyszyński z Działu Papiernictwa naszego Muzeum. Opowiedział uczestnikom o historii papieru, jego rozpowszechnianiu się na świecie i zmianach technologicznych, jakie następowały w niemal dwutysiącletnich dziejach tego wynalazku. Przedstawił też skalę dzisiejszej produkcji papieru oraz metody badania jego jakości. Dużym zainteresowaniem zwiedzających cieszyły się warsztaty czerpania papieru, które trwały aż do zakończenia „Nocy Muzeów”.

Wystawa była otwarta do 31 sierpnia 2021 roku.

Pod koniec maja zostały udostępnione zwiedzającym sale z zabytkowymi polichromiami w całkiem nowej odsłonie. Prace konserwatorskie, trwające tam w latach 2019-2020, zaowocowały otwarciem nowej wystawy.

Prócz pięknie odrestaurowanych ściennych malowideł, urozmaiconych delikatną grą światła i ciepłym głosem lektora opowiadającego ich historię w jednym z czterech wybranych języków, udostępniono także nową ekspozycję poświęconą młyn-

wi papierniczemu. Prezentowane są na niej dawne zdjęcia i obrazy oraz biogramy papierników, którzy przez wieki kreowali wizerunek Dusznik i dbali o to, by młyn przetrwał ponad cztery wieki. Dodatkową atrakcją, jaka została wprowadzona na nowo otwartej trasie, jest salka kinowa, w której wyświetlany jest krótki film opowiadający o historii i architekturze młyna.

Z okazji otwarcia nowej ścieżki zwiedzania 17 maja Muzeum gościło dyrektora Wydziału Kultury Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego Grzegorza Ćwiertniewicza.

Konserwacje polichromii zrealizowano ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu „Ochrona zabytków 2020” oraz z budżetu Samorządu Województwa Dolnośląskiego.

CZERWIEC

Pod koniec czerwca w ramach projektu pod nazwą „Zakup kolekcji banknotów i grafik banknotowych czechosłowackich, banknotów czeskich oraz bonów getta w Teresinie” Muzeum nabyło kolekcję składającą się z 82 obiektów. Są to 53 banknoty obiegowe emitowane w Czechosłowacji w latach 1953-1992 i w Republice Czeskiej po 1993 oraz jeden dywersyjny druk ulotny. Zbiór ten uzupełniony został o zestaw 14 czarnodrukowych odbitek wykonanych przy użyciu oryginalnych matryc banknotów czechosłowackich emitowanych w latach 1931-1958, na papierze zwykłym i banknotowym zabezpieczonych bieżącym znakiem wodnym. Ostatni zbiór w oferowanej kolekcji stanowi komplet banknotów emitowanych podczas II wojny światowej w getcie Teresienstadt w Protektoracie Czech i Moraw – jest to kompletny zestaw 7 oryginalnych bonów oraz dodatkowo 7 reprodukcji tychże bonów powstałych dla potrzeb filmowych.

Obiekty pochodzą z prywatnych zbiorów kolekcjonera numizmatyki Czesława Miłczaka. Inspiracją do kolekcjonowania czeskich banknotów było dla niego poznanie czołowego kolekcjonera i jednocześnie autora wielu czeskich katalogów Jana Bajera. Od 1975 do 2012 roku sukcesywnie rozbudowywał swe zbiory zabytkowych czeskich banknotów przez aukcje stacjonarne w Pradze, targi staroci w Polsce, a później także dzięki aukcjom internetowym. Ekspozaty kupował bądź pozyskiwał również w drodze wymiany korespondencyjnej od innych znanych czeskich kolekcjonerów, takich jak: Alesz Kohout, Jindřich Holma i dr Karel Vanka. Z czasem kolekcja rozrastała się, a coraz bardziej kompletny zbiór pozwalał na kształtowanie systematyczne według katalogu Jana Bajera.

LIPIEC

„Papier przenikający żelazo. Zimna wojna 1947-1991” – nowa wystawa czasowa, która została udostępniona zwiedzającym na początku lipca. Jej otwarciu (3-4 lipca) towarzyszył pokaz oryginalnych pojazdów z okresu zimnej wojny, zaparkowanych na muzealnym dziedzińcu.

Współorganizatorem wystawy była Fundacja Techniki Militarnej i Górskiej „Szarotka” oraz Fundacja Dwa Takty.

23 lipca 2021 roku w Dusznikach-Zdroju odbyło się posiedzenie Rady Muzeum Papiernictwa. Gremium to składa się z wybitnych specjalistów w dziedzinach, którymi zajmuje się dusznicka instytucja. Zasiadają w nim przedstawiciele środowiska papierniczego, świata muzeów, specjaliści w zakresie ochrony zabytków, znawcy turystyki oraz reprezentanci wyższych uczelni, z którymi współpracuje Muzeum.

W spotkaniu wzięło udział 9 członków Rady, a wśród nich dwoje odebrało powołania – Aneta Muskała – prezes Stowarzyszenia Papierników Polskich i wiceprezes International Paper Kwidzyn oraz Tomasz Katewicz – prezes Zarządu Mondi Świecie S.A. Nową przewodniczącą Rady została wybrana Aneta Muskała. Funkcję

objęła po rezygnacji z dalszego jej pełnienia przez Macieja Kundę piastującego stanowisko w latach 2019-2021.

W trakcie posiedzenia dyrektor Muzeum Papiernictwa Maciej Szymczyk dokonał podsumowania działalności merytorycznej Muzeum w 2020 roku, a także przedstawił plany na 2021 rok. Ponadto dyrektor Szymczyk oraz wicedyrektor Joanna Seredyńska zaprezentowali plany rozwoju Muzeum Papiernictwa, opracowywane w celu zabezpieczenia funkcjonowania instytucji w aspekcie przygotowania młyna papierniczego do wpisania na listę światowego dziedzictwa UNESCO oraz budowy kanału ulgi, mającego zabezpieczyć budynki papierni przed powodzią.

W przyjętych uchwałach Rada pozytywnie zaopiniowała działalność Muzeum w 2020 roku oraz plany na 2021 rok, uznając jednocześnie, że ambitne zamierzenia stawiają duszniczką instytucję wśród najaktywniejszych muzeów w skali całego kraju. Ponadto z przychylnością członków Rady spotkały się plany inwestycyjne. Jednocześnie Rada wystosowała apel do władz państwowych i samorządowych o udzielenie Muzeum Papiernictwa pomocy niezbędnej do ich realizacji. Wszystkie uchwały zostały przyjęte jednomyślnie.

24-25 lipca 2021 roku odbyło się wyjątkowe XX Święto Papieru. W roku 2020, pierwszy raz w historii, uroczystości odwołano z powodu pandemii. Ten więc, niezwykle wyczekany lipcowy weekend, choć nadal pod hasłem pandemicznych obostrzeń, przyniósł nam ogromną radość, że w końcu mogliśmy przyjąć naszych gości na muzealnym dziedzińcu. W tym roku odwiedziło nas ok. 3 tys. osób, a impreza odbyła się w dużym stopniu dzięki pomocy sponsorów z branży papierniczej: Arctic Paper S.A. oraz Mondi Świecie S.A.

Oficjalne otwarcie XX Święta Papieru miało miejsce w sobotę o godzinie 11.00. W czasie imprezy popularyzującej wiedzę o papierze wśród przybyłych gości nie mogło zabraknąć przedstawicieli firm papierniczych: Anety Muskały – prezes Stowarzyszenia Papierników Polskich i wiceprezes International Paper Kwidzyn – jednego z największych producentów papieru do pisania i drukowania – oraz Tomasza Katewicza – prezesa Mondi Świecie S.A – największego w Europie producenta celulozy i papieru do celów opakowaniowych. Wśród gości honorowych znaleźli się Grzegorz Cwiertniewicz, dyrektor Wydziału Kultury UMWD oraz wielu samorządowców z powiatu kłodzkiego. Patronat honorowy nad XX Świętem Papieru objął marszałek Województwa Dolnośląskiego – Cezary Przybylski.

Zgodnie z tradycją dla naszych gości zorganizowaliśmy warsztaty czerpania oraz zdobienia papieru techniką ebru. Te dwa stanowiska cieszyły się ogromnym zainteresowaniem podczas obydwu dni imprezy, a także obecność Macieja Jabłońskiego, autora wystawy prezentowanej w naszej Galerii Sztuki Papieru pt. „20 lat w papierach”. Artysta stanowił główną i niepowtarzalną atrakcję, tworząc papierowe maski

na twarzach ochotników, by następnie mogli oni zabrać je ze sobą jako unikatową pamiątkę.

Dopełnieniem warsztatów były stanowiska artystów sztuki papieru, rzemieślników i twórców ludowych. Gościliśmy m.in. Tadeusza Grajpeła, który o technice drzeworytu wie prawie wszystko, oraz Adrianę Konopniak-Karpowicz – artystkę sztuki papieru, architektkę i scenarzystkę, która na swym stoisku prezentowała prace związane z wystawą „Galfy i Jelfy”. Pełna pasji artystka z chęcią zdradzała gościom tajemnice związane z powstawaniem wystawy. Ponadto tegoroczna impreza obfitowała w stoiska z lokalnymi smakołykami oraz pięknymi, ręcznie wytwarzanymi pamiątkami.

Podczas Święta Papieru zorganizowany został rodzinny konkurs, którego uczestnicy musieli zmierzyć się w podnoszeniu papierowej sztangi, rzucie rolką papieru toaletowego do celu, a także wykazać się wiedzą z zakresu papiernictwa. Zabawa była wyborna, a zwycięzcy otrzymali atrakcyjne nagrody.

Chętni mogli zwiedzić Muzeum z przewodnikiem. W tym celu udostępniliśmy wystawę stałą poświęconą historii papieru i papiernictwa, a także dwie wystawy czasowe – wspomnianą już ekspozycję pt. „20 lat w papierach” Macieja Jabłońskiego, a także nową wystawę pt. „Papier przenikający żelazo”, zorganizowaną z okazji przypadającej w tym roku 30 rocznicy zakończenia zimnej wojny. Ciekawym urozmaicheniem związanym z wystawą było pojawienie się na naszym dziedzińcu samochodu z tego okresu – DKW F89, budzącego zainteresowanie wśród liczego grona przybyłych gości.

Impreza cieszyła się również dużym zainteresowaniem mediów. Gościliśmy m.in. reporterów Radia Wrocław, Telewizji Sudeckiej, Telewizji Kłodzkiej, „Gazety Wrocławskiej”, miesięcznika „Przegląd Papierniczy” i portalu doba.pl

ARCTIC PAPER

Muzeum Papiernictwa
w Dusznikach-Zdroju

DOLNY
ŚLĄSK
PARTYJNY WYBÓRNIK MARKALISA WYBÓRNIK
DOLNOŚLĄSKIEGO CZARNOGÓRZANIECÓW

mondī

WRZESIEŃ

13 września odbyliśmy niezwykłą podróż przez Duszniki-Zdrój – śladami Fryderyka Chopina.

Za nami wspaniałe wydarzenie organizowane z okazji obchodzonych corocznie Europejskich Dni Dziedzictwa – wyjątkowej inicjatywy, której głównym celem jest promowanie zabytków. Tegoroczna edycja EDD odbyła się pod przepysznym brzmącym hasłem „Smaki Dziedzictwa”. Łącząc te dwa wątki, przygotowaliśmy wycieczkę z przewodnikiem sudeckim, który 12 września (niedziela), punktualnie w południe, czekał na chętnych w dusznickim Parku Zdrojowym przy Teatrze Zdrojowym (Dworek Chopina). Opowiadając „O Chopinie, piernikach i źródlanej wodzie w Dusznikach-Zdroju”, poprowadził nas do młyna papierniczego, w którym na każdego czekał poczęstunek – tak samo jak 195 lat temu na młodego Fryderyka. Serdecznie dziękujemy za liczne przybycie. Wspólnie posmakowaliśmy dziedzictwa!

Od września Muzeum dołączyło do inicjatywy wspierania wolontariatu, przyznając 20-procentową zniżkę przy zakupie biletu po okazaniu Karty Wolontariusza Korpusu Solidarności.

Korpus Solidarności to rządowy program rozwoju wolontariatu długoterminowego, którego celem jest zachęcenie obecnych i potencjalnych wolontariuszy do aktywnego angażowania się w wolontariat oraz promowanie postaw i zachowań pozytywnych społecznie. W ramach programu funkcjonuje Karta Wolontariusza, będąca formą podziękowania wszystkim członkom Korpusu.

Od 18 września do końca roku 2021 roku prezentowaliśmy międzynarodową wystawę pt. „W klimatach Schulza. Obrazy i słowa”, przygotowaną ze strony Muzeum Papiernictwa przez Dagmarę Kacperowską.

23 września niespodziewanie odwiedził Muzeum Papiernictwa wicepremier, minister Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu prof. dr hab. Piotr Gliński, przebywający w pobliżu w związku z utworzeniem Centralnego Ośrodka Sportu – Ośrodka Przygotowań Olimpijskich w Dusznikach-Zdroju.

Towarzyszyła mu m.in. Anna Pawłowska-Pojawa, dyrektorka Centrum Informacyjnego MKDNIŚ. Goście zwiedzili wystawy poświęcone historii papiernictwa, sale z polichromiami oraz wystawę czasową. Krótka wizyta nie mogła nie zakończyć się czerpaniem papieru i tradycyjnym odbijaniem dłoni w masie papierniczej.

Od 30 września 2021 roku do 30 stycznia 2022 roku nasza wystawa wędrująca „Z papierem przez dwa tysiąclecia” prezentowana była w Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce. Podczas wernisażu gości powitała dyrektor Muzeum, Maria Samsel. Następnie przedstawiciel naszego Muzeum, Marcin Wyszyński, oprowadził przybyłych po ekspozycji, przybliżając historię papieru, jego rozpowszechniania się na świecie oraz procesów technologicznych związanych z jego wytwarzaniem. Ponadto przedstawił dane ukazujące skalę dzisiejszej produkcji papieru, a także sposoby, jakimi bada się rozmaite jego cechy i właściwości. Wystawa została uzupełniona o produkty firmy Stora Enso Poland SA z siedzibą w Ostrołęce, która zajmuje się produkcją m.in. masy celulozowej i papieru. Zwieńczeniem wernisażu były warsztaty czerpania papieru, w których mogli wziąć udział wszyscy goście.

PAŹDZIERNIK

2-3 października po raz ósmy w całej Polsce odbył się „Weekend seniora z kulturą” – akcja zainicjowana przez Ministerstwo Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu, którego zadaniem jest zachęcenie seniorów do aktywnego uczestnictwa w życiu

kulturalnym. W związku z powyższym w tych dniach osoby powyżej 60 roku życia mogły zwiedzić nasze Muzeum w ramach biletu specjalnego (2 zł). Była to wspiana okazja, by zobaczyć wystawy stałe, takie jak: „Z papierem przez dwa tysiąclecia”, „Komnaty dawnych papierników” i „Polski pieniądz papierowy”, lecz również by zapoznać się z ekspozycjami czasowymi – „Papier przenikający żelazo. Zimna wojna 1947-1991” oraz „W klimatach Schulza. Obrazy i słowa”.

Wrocławski Oddział Narodowego Banku Polskiego był kolejnym miejscem, w którym została zaprezentowana wystawa „Od wymiany do wymiany. Banknoty polskie 1945-1995”.

Wernisaż, który odbył się 11 października 2021 roku, był okazją do spotkania przedstawicieli wielu instytucji związanych z banknotami (zarówno historycznymi, jak i współczesnymi), m.in. Narodowego Banku Polskiego w osobie wiceprezesa NBP Adama Lipińskiego i dyrektora Oddziału Marii Wawryniewicz, Zakładu Narodowego im. Ossolińskich (przybyli dyrektor dr Adolf Juzwenko i wicedyrektor dr Dorothea Sidorowicz-Mulak), Wrocławskiego Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej (dr Katarzyna Pawlak-Weiss) i Muzeum Papiernictwa w Dusznikach-Zdroju (dyrektor dr hab. Maciej Szymczyk i wicedyrektor Joanna Sereżyńska). W otwarciu wystawy uczestniczyli również dyrektor Wydziału Kultury Urzędu Marszałkowskiego dr Grzegorz Ćwiertniewicz, profesorowie Uniwersytetu Wrocławskiego – Tomasz Głowiński i Robert Klementowski oraz kolekcjonerzy banknotów – prof. Kazimierz Choroś, Jerzy Andrzej Gołębiowski i Maciej Borowski.

W trakcie wernisażu w NBP odbyła się promocja albumu zawierającego referaty wygłoszone podczas konferencji zorganizowanej przez Muzeum Papiernictwa 6 listopada 2020 roku. Ta bogato ilustrowana publikacja (zawiera m.in. zdjęcia wszystkich polskich banknotów z lat 1945-1995) ukazała się dzięki współpracy Muzeum Papiernictwa oraz Instytutu Pamięci Narodowej. W uroczystości wzięła udział większość autorów rozdziałów: prof. Tomasz Głowiński, prof. Robert Klementowski, dr hab. Maciej Szymczyk i Piotr Toczyński. Książka dostępna była m.in. w Muzeum Papiernictwa w Dusznikach-Zdroju zarówno w sklepie stacjonarnym, jak i internetowym.

Od 13 października można było nabyć, zarówno w sklepie stacjonarnym, jak i internetowym www.papierczerpane.pl publikację pt. „Od wymiany do wymiany. Banknoty polskie 1945-1995”, będącą podsumowaniem działań wystawienniczo-educacyjnych-naukowych, realizowanych w Muzeum w ramach wystawy czasowej o takim samym tytule.

Niniejsza publikacja zawiera pełną treść referatów wygłoszonych przez znawców i pasjonatów numizmatyki na konferencji naukowej zorganizowanej przez Muzeum 6 listopada 2020 roku, która towarzyszyła otwarciu wystawy „Od wymiany do wymiany”. Jest to wyjątkowy, bogato ilustrowany album, zawierający m.in. zdjęcia wszystkich banknotów, jakie Polacy nosili w swoich portfelach na przestrzeni 50 lat. Pierwsza promocja albumu odbyła się 11 października 2021 roku w Oddziale Narodowego Banku Polskiego we Wrocławiu, który jest kolejnym miejscem, gdzie zaprezentowana została wystawa „Od wymiany do wymiany”. Ponowna promocja publikacji miała miejsce 15 października przy okazji uroczystości otwarcia ekspozycji czasowej pt. „Tysiące, miliony, miliardy. Skarb z Lutomerza w Muzeum Papiernictwa”.

Album ukazał się dzięki współpracy Muzeum Papiernictwa z wrocławskim oddziałem Instytutu Pamięci Narodowej.

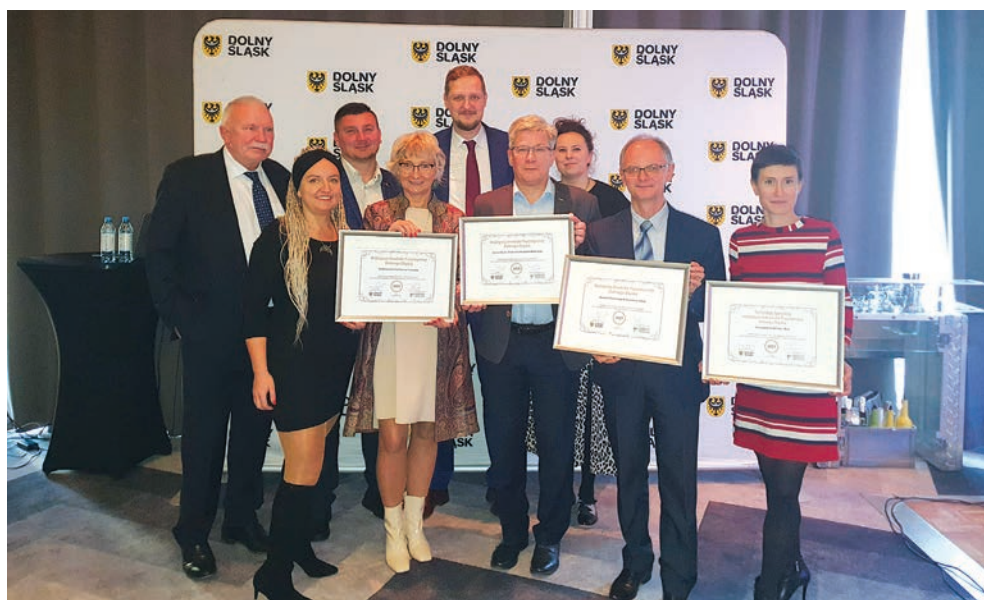
„Tysiące, miliony, miliardy. Skarb z Lutomerza w Muzeum Papiernictwa” – to tytuł wystawy prezentowanej w Muzeum od 15 października 2021 roku do połowy stycznia 2022 roku.

Jesienią 2018 roku podczas prac remontowych wieży i dachu kościoła pw. Matki Boskiej Częstochowskiej w Lutomerzu k. Ząbkowic Śląskich odkryta została „kapsuła czasu” pamiętająca moment wcześniejszego remontu świątyni w okresie międzywojennym. W metalowej tulei znajdowała się intrygującą zawartość – spisane niemal sto lat temu dokumenty oraz niemieckie banknoty i monety. Znalezisko ostatecznie trafiło do Muzeum Papiernictwa, które specjalizuje się między innymi w tematyce numizmatycznej.

25 października dyrektor Muzeum Maciej Szymczyk odebrał z rąk Marszałka Województwa Dolnośląskiego Cezarego Przybylskiego i prezesa DOT Adama Zawady certyfikat „Najlepszy Produkt Turystyczny Dolnego Śląska”, wystawiony przez Dolnośląską Organizację Turystyczną. Od wielu lat DOT we współpracy z Samorządem Województwa Dolnośląskiego na zakończenie sezonu letniego organizują konkurs. Tytuł ten co roku otrzymują trzy podmioty z naszego regionu. W konkursie nagradzane są wydarzenia, obiekty lub atrakcje, które są popularne wśród turystów. Oceniany jest również rozwój tych projektów i wpływ na branżę turystyczną. Do tej pory łącznie kilkanaście obiektów oraz imprez na Dolnym Śląsku otrzymało takie certyfikaty – zwycięzcy dorocznych konkursów to jednocześnie liderzy rynku turystycznego, a tytuł pomaga im w umacnianiu swojej pozycji w regionie.

Podobny certyfikat otrzymało stowarzyszenie Turystyczna Trzynastka, której Muzeum jest członkiem. Jesteśmy więc podwójnym laureatem tegorocznego konkursu DOT.

Laureaci etapu regionalnego oprócz nagrody Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego – vouchera na działania promocyjne – otrzymają możliwość ubiegania się o jeden z czterech ogólnopolskich Certyfikatów Polskiej Organizacji Turystycznej (POT).

LISTOPAD

3 listopada dyrektor Muzeum dr hab. Maciej Szymczyk podpisał list intencyjny o współpracy z płk. Sławomirem Krywką, dyrektorem Międzynarodowego Ośrodka Szkolenia i Badań nad Dziedzictwem Kultury w Zagrożeniu.

Strategicznym celem funkcjonowania Międzynarodowego Ośrodka Szkolenia i Badań nad Dziedzictwem Kultury w Zagrożeniu jest bezpieczeństwo i zachowanie dziedzictwa kulturowego. Współdziałanie w zakresie szkolenia i organizacji kursów, prowadzenie konsultacji w zakresie przygotowywanych materiałów szkoleniowych oraz realizacja wspólnych projektów w obrębie działalności szkoleniowej i badawczej to najważniejsze obszary współpracy. Wykorzystanie potencjału obu instytucji przyczyni się do efektywniejszego przygotowania specjalistów ds. ochrony dóbr kultury w resorcie Obrony Narodowej.

Podpisanie listu intencyjnego było okazją do wymiany doświadczeń w zakresie ochrony dóbr kultury, a także do sprecyzowania obszarów współpracy Muzeum z Ośrodkiem w zakresie szkoleń. Wiele uwagi poświęcono na omówienie kwestii przygotowywanej nominacji dotyczącej wpisania młyna papierniczego w Dusznikach-Zdroju na listę światowego dziedzictwa UNESCO.

W uroczystości uczestniczył prof. Uniwersytetu Wrocławskiego Rafał Eysymontt, wybitny znawca historii urbanistyki, rewaloryzacji miast i architektury średniowiecznej, od wielu lat współpracujący z Muzeum Papiernictwa w roli eksperta naukowego.

Kolejnym miejscem, w którym zaprezentowana została wystawa „Od wymiany do wymiany. Banknoty polskie 1945-1995” był Dom Kultury w Zespole Placówek Oświatowych nr 2 w Białymstoku. Na wernisaż, który odbył się 4 listopada o godz. 12.00, zaprosiła dyrektor Młodzieżowego Domu Kultury Iwona Szcześniak.

Podczas wernisażu zaprezentowane zostały znaki wodne oraz zabezpieczenia banknotów na przykładzie druków testowych i promocyjnych Polskiej Wytwórni Papierów Wartościowych S.A. Wygłoszony został również wykład Piotra Niziołka, kierownika Muzeum Historycznego – Oddziału Muzeum Podlaskiego, na temat wymiany pieniądza. Wystawa prezentowana była do 10 grudnia 2021 roku w godzinach pracy placówki.

W 2021 roku już po raz osiemnasty zostały przyznane jedne z najważniejszych nagród branży turystycznej – Certyfikaty Polskiej Organizacji Turystycznej. Uroczysta gala wręczenia nagród odbyła się 25 listopada w hotelu Sofitel Victoria w Warszawie. Jeden z prestiżowych certyfikatów POT trafił do naszego Muzeum.

Konkurs na Najlepszy Produkt Turystyczny – Certyfikat Polskiej Organizacji Turystycznej jest wyjątkową inicjatywą pozwalającą wyłonić najlepsze produkty turystyczne w naszym kraju. Certyfikaty są przyznawane przez Kapitułę powołaną przez Prezesa Polskiej Organizacji Turystycznej Rafała Szlachtę. W jej skład wchodzi wybitni eksperci z zakresu turystyki, marketingu, budowy i promocji produktów turystycznych, a także przedstawiciele środowisk akademickich oraz mediów.

Do konkursu zgłoszono 49 produktów turystycznych, 9 do Złotego Certyfikatu i 14 do Certyfikatu Specjalnego. Łącznie odnotowano 72 zgłoszenia do etapu ogólnopolskiego.

Certyfikat POT to dla nas powód do dumy – jest potwierdzeniem mocnej pozycji Muzeum na turystycznej mapie Polski.

GRUDZIEŃ

W ramach kontynuacji tematyki wokół twórczości Brunona Schulza 3 grudnia odbyły się warsztaty oraz spotkania ze współtwórcami wystawy – Dawidem Hadarem oraz Mariuszem Kubielasem.

Dawid Hadar, emerytowany pracownik Muzeum Sztuki w Tel Awiwie, przeprowadził w godzinach porannych warsztaty zamknięte z młodzieżą, podczas których uczestnicy wykonali prace w technice cliché-verre. W zaadoptowanym na potrzeby ciemni pomieszczeniu naświetlali przygotowaną wcześniej płytkę, będącą ręcznie wykonanym negatywem. Technikę tę szczególnie upodobał sobie Schulz, wykorzystując spalone, szklane płyty.

Druga część warsztatów przewidziana była z udziałem artystów tuż po prelekcji Mariusza Kubielas, artysty-fotografika, który w godzinach popołudniowych opowiedział o swoim projekcie fotograficznym zatytułowanym „U Schulza”. Mariusz Kubiela na kliszy fotograficznej utrwalał sceny z pogranicza performance i pantomimy, przypominające kadry z filmu niemego.

Z okazji 40 rocznicy wprowadzenia w Polsce stanu wojennego 13 grudnia otwarta została wystawa, która prezentowała tzw. cegielki, drukowane przez podziemną Solidarność i inne nielegalne wówczas organizacje opozycyjne. Numizmaty pochodziły ze zbiorów Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego, a zostały przywiezione do Muzeum Papiernictwa przez prezesa Towarzystwa – Przemysława Ziembę. Dla zwiedzających wystawa dostępna była od 14 grudnia do połowy stycznia 2022 roku.

W 2021 roku rozpoczęliśmy remont pawilonu wejściowego. Ta część papierni, leżąca najbliżej rzeki, wyjątkowo narażona jest na działanie warunków atmosferycznych, stąd kompleksowy remont okazał się niezbędny. W ramach pierwszego etapu prac oczyszczono najniższą kondygnację pawilonu z nieoryginalnych tynków oraz dokonano przemurowań fragmentów ścian. Przy okazji przeprowadzono badania obiektu pod kątem jego datowania. Dotąd w literaturze pojawiały się informacje, że powstał w XVIII wieku. W trakcie prowadzonych prac badawczych odkryto fragmenty tynków świadczących o tym, że dolna kondygnacja pawilonu jest ok. 100 lat starsza, niż przypuszczano. Ponadto usunięcie tynków wewnątrz budynku pozwoliło odsłonić oryginalny układ kamiennych ścian.

Prace prowadzono dzięki dotacji MKiDN z programu Ochrona Zabytków w kwocie 146 958,19 zł i dofinansowaniu z budżetu Województwa Dolnośląskiego w kwocie

100 000,00 zł. Wkład muzeum wynosił 41 944,03 zł. Projekt opracowało Biuro Projektów Ryzalit, wykonawcą prac była firma Technika WiNK, a funkcję inspektora nadzoru pełnił Maksymilian Gutfreund. Badania naukowe realizował zespół pod kierunkiem prof. dr hab. Rafała Eysymonta. Ze strony Muzeum nad realizacją projektu czuwał zespół pod kierunkiem wicedyrektor Joanny Seredyńskiej w składzie: Małgorzata Jakubiec, Marta Borowiec-Greszta i Magdalena Junik.

Innym przedsięwzięciem z zakresu konserwacji budynku był remont klatki schodowej wiodącej od holu młyna do części strychowej. Niegdyś było to główne przejście na poddasze, którym transportowano papier do suszarni. Dziś przechodzą tędy zwiedzający chcący obejrzeć polichromie i wystawy czasowe. W ramach etapu realizowanego w 2021 roku odnowiono ściany i poddano rewitalizacji drewniane balustrady.

Projekt był realizowany dzięki dotacji z budżetu Samorządu Województwa Dolnośląskiego (program Ochrona Zabytków) w kwocie 126 817,00 zł. Prace zrealizowała firma Arts Fortis z Krakowa. Ze strony Muzeum nad realizacją projektu czuwał zespół pod kierunkiem wicedyrektor Joanny Seredyńskiej w składzie: Małgorzata Jakubiec, Marta Borowiec-Greszta i Magdalena Junik.

W grudniu Muzeum nabyło dużą kolekcję arkuszy ze znakami wodnymi z młyna papierniczego w Dusznikach-Zdroju. Wśród nich znalazły się znaki wodne rzadko spotykane lub dotąd nieznanne, stąd ich znaczenie dla dokumentowania historii młyna papierniczego jest istotne. Zakup został wpisany pod 73 pozycjami inwentaryzacyjnymi.

*Opracowano na podstawie materiałów Muzeum Papiernictwa
Fot. Krzysztof Jankowski, Maciej Szymczyk,
Dolnośląska Organizacja Turystyczna, Polska Organizacja Turystyczna*